

Leidende principes

Omgevingswet

3 juni 2021

Concept- versie 3

Inleiding

Per 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Met de Omgevingswet wordt het stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien. Wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water worden gebundeld en vereenvoudigd. Overheden krijgen meer afwegingsruimte en er is meer ruimte voor initiatieven van inwoners. Het doel van de wet is het in onderlinge samenhang:

- Bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit
- Doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften

Met de inwerkingtreding van de wet wil de overheid vier verbeteringen bereiken:

- Een inzichtelijker omgevingsrecht
- Een samenhangende benadering van de leefomgeving
- Ruimte voor lokaal maatwerk
- Een sneller en beter besluitvormingsproces

Dit heeft grote invloed op de initiatieven in de fysieke leefomgeving. De wet geeft meer ruimte voor lokale afwegingen en we gaan van “nee, tenzij” naar “ja, mits”. Het doel van een initiatief staat centraal in plaats van de vraag ‘mag het wel?’ Het vraagt om een andere werk- en denkwijze van alle betrokkenen: overheden, inwoners en bedrijven. Voordat u de leidende principes in de gemeente Aa en Hunze voor het implementeren en uitvoeren van de Omgevingswet kunt lezen, eerst een beschrijving van de context.

Context Omgevingswet

Betrokken overheden

De Omgevingswet gaat ervanuit dat een hogere instantie niet iets moet regelen wat een lagere instantie ook kan (subsidiariteitsbeginsel). Taken en bevoegdheden worden in principe uitgevoerd door gemeenten en waterschappen. De provincie en het Rijk oefenen taken alleen uit als een provinciaal of een nationaal belang niet doelmatig of doeltreffend door de gemeente kan worden behartigd. Naast de bestuurlijke partners provincie, rijk en waterschap zijn de RUDD, GGD en de Veiligheidsregio partners van de gemeente in de uitvoering van de Omgevingswet.

Maatschappelijke context

We bevinden ons in een periode waarin de samenleving verandert. De wensen veranderen voortdurend, de mogelijkheden en oplossingen ook: digitalisering, globalisering, individualisering, demografische ontwikkelingen, duurzaamheid, technologie. De wereld is steeds minder maakbaar en beheersbaar. Het ooit overzichtelijke speelveld van de gemeente breidt zich steeds verder uit en neemt complexere vormen aan. Inwoners willen meer betrokken zijn bij het oplossen van samenlevingsvraagstukken en starten eigen initiatieven. De maatschappelijke context maakt dat de gemeente niet meer kan en wil werken zoals eerder. Niet meer vanuit beheersing en controle. Voor een deel van het werk kan en moet dat nog, maar voor een groot deel niet meer. Dan is het zaak trefzeker mee te bewegen met ontwikkelingen en wat wordt gevraagd. Dat vraagt om een andere rol en om een andere manier van werken van de gemeente.

Omgevingswet valt samen met ambities Aa en Hunze

Sinds 2009 werken we in Aa en Hunze met een strategische toekomstvisie. Deze bepaalt de koers van de gemeente voor de komende jaren en is een kompas bij beleidsbepaling en besluitvorming. De “Herijking Strategische Toekomstvisie Gemeente Aa en Hunze 2015-2025” is vertaald in een visie voor onze organisatieontwikkeling. Vanuit die visie is 5 jaar geleden een organisatieverandering in gang gezet. Inmiddels kunnen we constateren dat de organisatie is veranderd van een hiërarchische, taakgerichte organisatie waarin

iedereen een stukje deed naar een organisatie die steeds meer en breder en samen kijkt naar wat er moet gebeuren. En daarin, ook zonder opdracht, op steeds creatievere manieren aan de slag gaat met inwoners, college en raad. Om sneller en beter resultaten te bereiken.

De bedoeling van de Omgevingswet past bij de deze organisatieverandering. Zoals dat ook gold voor de transitie sociaal domein en de inrichting van een nieuwe planning- en control cyclus. Deze zijn daarom een voorbeeld voor de visie op de Omgevingswet.

De Omgevingswet vraagt om een eigen visie

Een visie op de gemeente die wij willen zijn, op onze omgang met de fysieke ruimte, op participatie en op samenwerking. Een visie die voortvloeit uit wat er al is aan visie en gedachtegoed. Dus bepaald vanuit onze strategische toekomstvisie, onze visie op organisatieontwikkeling en met de transitie sociaal domein en de nieuwe planning- en control cyclus als voorbeelden. En ook met input uit het gesprek dat op 26 mei 2021 in de informerende raadsbijeenkomst is gevoerd op basis van een aantal keuzes voor de visie op de Omgevingswet. We noemen het de Leidende principes Omgevingswet en niet 'visie' om verwarring met de Omgevingsvisie te voorkomen. Deze Leidende principes staan niet open voor participatie, omdat zij zijn vastgelegd vanuit 'wat er al is', zoals uit de strategische toekomstvisie waarbij ook inwoners betrokken zijn geweest. De Omgevingsvisie wordt wel opgesteld in een participatief proces. In de Omgevingsvisie staan de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren beleid, de inhoud van het beleid dus.

De leidende principes helpen bij te maken keuzes

En helpen bij het nemen van beslissingen over de implementatie en de uitvoering van de Omgevingswet. De raad heeft onder andere nog keuzes te maken over:

- De **Omgevingsvisie**, hierin staan de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren beleid.
 - Voorbeeld woningbouw: wil de raad specifieke locaties aanwijzen of niet? Is de vertaling naar het Omgevingsplan een te ontwikkelen vlek als eindbeeld? Of wil de raad een uitgewerkte verkaveling maken in verkeersfuncties, woonfuncties met bouwvlakken, groen, enz.?
 - Voorbeeld faciliteren zorginitiatieven: wil de raad gebieden aanwijzen waar het kan of kan het overal? Is er in de vertaling naar het Omgevingsplan ruimte voor veel verschillende activiteiten 'bij recht' of niet?
- Het **Omgevingsplan**, hierin staan de regels die de gemeente binnen haar grondgebied stelt voor de fysieke leefomgeving.
 - Voorbeeld gebruiksmogelijkheden vrijkomende (gemeentelijke) gebouwen: wil de raad ruime mogelijkheden door veel soort activiteiten toe te staan, zoals een brede maatschappelijke functie of een gemengde functie die Wonen, Zorg, Dienstverlening en andere maatschappelijke activiteiten toestaat? Wil de raad een (meer) gedetailleerde functie-aanwijzing met binnenplanse afwijkingsmogelijkheden? Of wil de raad een gedetailleerde functie-aanwijzing zonder afwijkingsmogelijkheden?
- De **Omgevingsvergunning**, in welke gevallen een vergunning nodig is voor het bouwen van een bouwwerk en/of voor het uitvoeren van bedrijfsactiviteiten.
 - Voorbeeld ruimte voor Bed & Breakfasts: in de huidige bestemmingsplannen staan algemene regels voor B&B in de woning of een aangebouwd bijgebouw (o.a. kookvoorziening is niet toegestaan), met de mogelijkheid voor een afwijkingsvergunning in een vrijstaand bijgebouw. Wil de raad dit onderscheid in de uitwerking in blijven maken en in het Omgevingsplan het

mogen aanbieden van een kookvoorziening bijvoorbeeld uitsluiten? Of wil de raad meer ruimte geven, meer faciliteren en meer vertrouwen geven aan de samenleving?

- Het **Adviesrecht**, dit geeft aan in welke gevallen een bindend advies van de raad nodig is. Op dit moment kent Aa en Hunze kent geen regeling voor het delegeren van de Verklaring van Geen Bedenkingen (VvGB). In de Omgevingswet betekent dit dat de Raad over elke buitenplanse afwijking bindend moet adviseren. Wil de raad dit zo laten of wil de raad het college meer ruimte geven?
 - Voorbeeld: de raad kan in het Adviesrecht opnemen dat zij bij de ontwikkeling van meer dan 10 woningen in een kern een bindend advies geeft en dat dat bij minder woningen niet nodig is.
- **Verplichte Participatie**, of de raad participatie verplicht wilt stellen bij planafwijkingen.

Leidende principes

Hieronder zijn de leidende principes genoemd en toegelicht. Daar waar is verwezen naar een instrument of notitie, is een nadere toelichting te vinden in de bijlage.

1. We zetten in op het behoud van ruimte

De missie van de gemeente, zoals beschreven in de strategische toekomstvisie 2015-2025, geeft richting aan het beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving:

“Aa en Hunze is een aantrekkelijke woongemeente waar het buitengewoon goed leven en recreëren is, met een levendige, zorgzame en innovatieve samenleving in een robuust landschap: Aa en Hunze Buitengewoon!”

Dit betekent bijvoorbeeld dat er ruimte is voor ontwikkeling, mits passend in het landschap, dat het de voorkeur heeft om binnen de bestaande ruimte te bouwen en dat duurzaamheid belangrijk is. Dat we de kernsectoren landbouw, recreatie en zorg willen versterken: de landbouw krijgt ruimte voor ontwikkeling, de gemeente faciliteert ondernemers bij het inspelen op veranderende wensen van de recreant en staat open voor creatieve ideeën en functiecombinaties als het gaat om zo lang mogelijk thuis wonen. Het betekent bijvoorbeeld ook dat het onze ambitie is dat in elke kern een ontmoetingsplek behouden blijft.

2. We doen het samen

De strategische toekomstvisie bepaalt ook dat inwoners, bedrijven en instellingen een stevige rol spelen bij de aanpak van maatschappelijke (en ruimtelijke) vraagstukken. Soms op uitnodiging van ons als overheid, maar meer en meer ook op eigen initiatief. Als eerste overheid, dicht bij onze inwoners, werken we niet alleen aan oplossingen voor verschillende maatschappelijke thema's, maar doen we dat samen. Als gemeente creëren wij de voorwaarden waarbinnen partners optimaal kunnen opereren. We zijn faciliterend waar het kan, initiërend waar wenselijk en ondersteunend waar nodig. We geven ruimte, maar stellen vooraf kaders om onze waarden, zoals beschreven onder 1, te beschermen. We vinden onze rol in het midden tussen 'faciliteren of sturen', 'globale plannen of gedetailleerde plannen' en 'duidelijke kaders of maatwerk'¹. De participatietrap helpt bij het bepalen van ieders rol. De gemeente wil een kernfunctie vervullen in netwerkverbanden. De omgeving ziet de gemeente als een professionele en betrouwbare partner. Voor de Omgevingswet betekent het dat waar mogelijk samenwerking wordt gezocht bij andere partijen, zoals het Omgevingsplatform Drenthe (OPD).

¹ Op basis van de uitkomsten van de keuzes zoals besproken in de informerende raadsbijeenkomst van 26 mei 2021 (zie bijlage 2).

3. We leveren maatwerk

De Omgevingswet biedt ruimte voor lokaal maatwerk. Daar waar inwoners vaker initiatief nemen voor het oppakken van maatschappelijke vraagstukken, zullen dorpen en gemeenschappen zich elk op een eigen manier ontwikkelen. Verschillen tussen dorpen mogen er zijn. Het initiatief ligt meer bij de samenleving en de gemeente beweegt mee. Waar nodig en gewenst neemt de gemeente de rol van regisseur in om samenwerking te bevorderen en ondersteuning te bieden. De gemeente draagt zorg voor een 'vangnet' en voor 'basiskwaliteit'.

4. We werken gebiedsgericht en integraal

De Omgevingswet biedt verdergaande mogelijkheden voor gebiedsgericht werken. In het omgevingsplan kunnen we gebieden aanwijzen, waarvoor bepaalde regels gelden, passend bij de aard en opgave van het gebied. De Omgevingswet is gericht op de 1 loketgedachte: 1 loket voor het aanvragen van allerlei typen Omgevingsvergunningen. Dat betekent dat medewerkers vanuit verschillende teams samenwerken aan een opgave.

5. We werken vanuit de bedoeling (het maatschappelijk effect)

Een objectieve afweging van belangen is belangrijk bij het beoordelen van initiatieven. Als overheid is het bovendien onze taak om ook de belangen af te wegen van inwoners die misschien minder goed voor zichzelf kunnen opkomen. We bieden ruimte om tot de best passende oplossing te komen door een initiatief te waarderen op maatschappelijke meerwaarde en bijdrage aan de omgevingskwaliteit. Dit maatschappelijk effect staat voorop en van daaruit kijken we of en hoe dit juridisch en financieel te realiseren is. Zo zetten samenleving en gemeente zich samen in om maatschappelijke doelen te bereiken.

6. We zetten in op goede (digitale) dienstverlening

We zijn dicht bij onze inwoners. Informatie over de Omgevingswet is digitaal beschikbaar en goed vindbaar. Vragen, aanvragen en verzoeken worden van A tot Z digitaal afgehandeld in een gebruiksvriendelijk systeem. Maar we staan ook voor inwoners klaar via andere kanalen: telefoon, website, balie, post/mail. Onze medewerkers zijn toegankelijk en goed bereikbaar via mail en telefonisch. Daarbij streven we ernaar dat inwoners en initiatiefnemers in een dossier een vast aanspreekpunt krijgen.

Tot slot

De genoemde leidende principes zijn een weergave van 'wat er al is' en van wat er is besproken in de raadsbijeenkomst van 26 mei. Ze worden dan ook al toegepast in interne werkwijzen en werkprocessen. Voor de verandering die de Omgevingswet vraagt en de keuzes die nog gemaakt moeten worden ten aanzien van de inrichting van de fysieke leefomgeving zijn zij richtinggevend.

Bijlage 1 – toelichting op genoemde notities en instrumenten

Strategische toekomstvisie

De “Herijking Strategische Toekomstvisie Gemeente Aa en Hunze 2015-2025” bepaalt de koers van de gemeente voor de komende jaren en is een kompas bij beleidsbepaling en besluitvorming. De missie is:

Aa en Hunze is een aantrekkelijke woongemeente waar het buitengewoon goed leven en recreëren is, met een levendige, zorgzame en innovatieve samenleving in een robuust landschap: Aa en Hunze Buitengewoon!

De strategische toekomstvisie beschrijft vier keer een kijk op een thema. Per kijk is uitgelicht wat voor de Omgevingswet belangrijk is.

Kijk op bestuur en participatie

- Besturen vanuit co-creatie. Inwoners, bedrijven en instellingen hebben een stevige rol bij de aanpak van maatschappelijke vraagstukken (op uitnodiging van de gemeente én op eigen initiatief).
- Creëren van voorwaarden waarbinnen partners optimaal kunnen opereren. Waar mogelijk een stap verder, de samenleving is meer en meer zelf aan zet.
- Vervullen van een kernfunctie in netwerkverbanden. Als professionele en betrouwbare partner. Betekent ook loslaten.
- Samenwerken met buurgemeenten en in regioverband continueren en uitbreiden. Hechte samenwerking met de gemeenten Assen en Tynaarlo.

Kijk op zorg

- Inwoners kunnen op eigen kracht deelnemen aan de samenleving: ‘van zorgen voor, naar zorgen dat’.
- Vergrijzing vraagt om constante verbetering en aanpassing van het zorgaanbod. Een goed zorgaanbod houdt in dat er een zorgcentrum, een dokter of wijkverpleging aanwezig is. Vooral in de kleinere dorpen met weinig tot geen (fysiek) zorgaanbod – met een beperkte omvang en een hechte gemeenschap – is maatwerk nodig.
- Zo lang mogelijk thuis wonen vraagt om goed zorgaanbod én om een passende woning. We staan open voor creatieve ideeën en functiecombinaties, met name in leegstaande panden.

Kijk op economie, werk en recreatie

- Versterken van de kernsectoren landbouw, recreatie en zorg
- Ruimte voor ontwikkeling, mits dit past in het landschap. Voorkeur voor binnen de bestaande ruimte. Dit betekent geen nieuwe bedrijventerreinen, maar wel hergebruik van bestaande panden voor nieuwe economische functies, zowel in de dorpen als in het buitengebied.
- Stimuleren en faciliteren van ondernemerschap. Initiatieven worden beoordeeld op maatschappelijke meerwaarde en bijdrage aan de omgevingskwaliteit. Belemmeringen worden opgeruimd.
- Waar nodig regie nemen (centrum-locaties, leegstand). Samenwerking onontbeerlijk, niet alleen met het bedrijfsleven, ook met onderwijs en andere overheden.
- Behoud van de kwaliteit als plattelandsgemeente met een grote rijkdom aan natuur en landschap.

Kijk op voorzieningen, leefbaarheid en wonen

- Ruim en groen wonen in een zorgzame omgeving. De samenstelling van de bevolking is daarbij belangrijker dan aantallen.

- Voorzieningen staan onder druk. Alle bestaande voorzieningen in de dorpen voor de toekomst openhouden, is geen vanzelfsprekendheid. Ambitie is dat in elke kern een ontmoetingsplek behouden blijft, in welke vorm dan ook. Uitgangspunt daarbij is meegroeien met de samenleving en inspelen op de behoeften van de doelgroepen. Dit vraagt creativiteit. Inzet van inwoners zal hier grotendeels bepalend in zijn.
- De landbouw krijgt als belangrijke drager van ons landschap ruimte voor ontwikkeling. Hierbij zijn omgevingskwaliteiten belangrijk.
- Faciliteren van ondernemers in recreatie en toerisme bij het inspelen op de steeds veranderende eisen van de recreant. Daarbij bewaken van het robuuste landschap. Inzet op diversiteit en kwaliteit, niet op meer van hetzelfde. Duurzaamheid is belangrijk. Promotie in regionaal verband.
- Biobased economy kan een nieuwe economische factor voor Aa en Hunze betekenen. De biobased economy gaat over de overgang van een economie die draait op fossiele grondstoffen naar een economie die draait op biomassa als grondstof.
- De overheid wil dat er meer duurzame energie wordt geproduceerd. Voor windenergie is gebiedsvisie windenergie Drenthe het uitgangspunt.
- Boeien en binden van jongeren door hen te betrekken bij de economische ontwikkeling door stimuleren van werkervaringsplaatsen, stages, de ontwikkeling van werkgelegenheid etc. Inzetten op goede koppelingen tussen het middelbaar onderwijs, het bedrijfsleven en de gemeente.
- Actief inzetten op de aanwezigheid van (snel) internet (glasvezel).
- Vinden van goede invulling voor leegstaande panden, zowel in particulier als maatschappelijk vastgoed. Versoepeling van de regelgeving helpt hierbij.
- Inzetten op transformatiemogelijkheden van de particuliere woningvoorraad, levensloopbestendige woningen en woon-werkcombinaties biedt kansen. Inzet is gericht op kwaliteitsbehoud van de bestaande voorraad, zowel bij koop als huur.
- Bouwen naar behoefte moet mogelijk zijn in de dorpen. Waar mogelijk binnen de kern of binnen de bestaande voorraad, maar uitbreiding behoort tot de mogelijkheden.

Organisatieontwikkeling

In onze organisatieontwikkeling “Aa en Hunze stroomt!” werken we aan ons doel om de effectief en efficiënt werkende organisatie te worden die in staat is om te voldoen aan de behoeften en wensen van onze inwoners. Dat doen we ‘in het werk aan het werk’: in ons werk doen we de dingen anders. Oude waarden maken plaats voor nieuwe waarden.

<i>Van</i>	<i>Oude waarden</i>	<i>naar</i>	<i>Nieuwe waarden</i>
van	gestandaardiseerde organisatie	naar	flexibele organisatie
van	hiërarchisch	naar	medewerker centraal
van	taak/functie gericht	naar	opgave gericht
van	controle/beheersing	naar	ruimte en vertrouwen
van	vakinhoudelijke kennis	naar	vaardigheden en competenties
van	ruimte krijgen	naar	ruimte nemen én verantwoording geven

We willen Aa en Hunze mooi houden en elke dag een beetje mooier maken. We zijn er voor onze inwoners en dienen de politiek!

Samen aan het stuur – sturingsfilosofie

De transitie van het sociaal domein vroeg om een andere manier van kijken, denken en handelen. Deze is beschreven in het document 'Samen maak je de route'. De transitie vroeg ook om een andere manier van sturen. De sturingsvraag leefde ook bij de ontwikkeling van een nieuwe planning – en control cyclus. Het leidde tot de behoefte aan een visie op sturing. Deze sturingsfilosofie is beschreven 'Samen aan het stuur'.

We hanteren de volgende uitgangspunten om anders te denken, organiseren en doen:

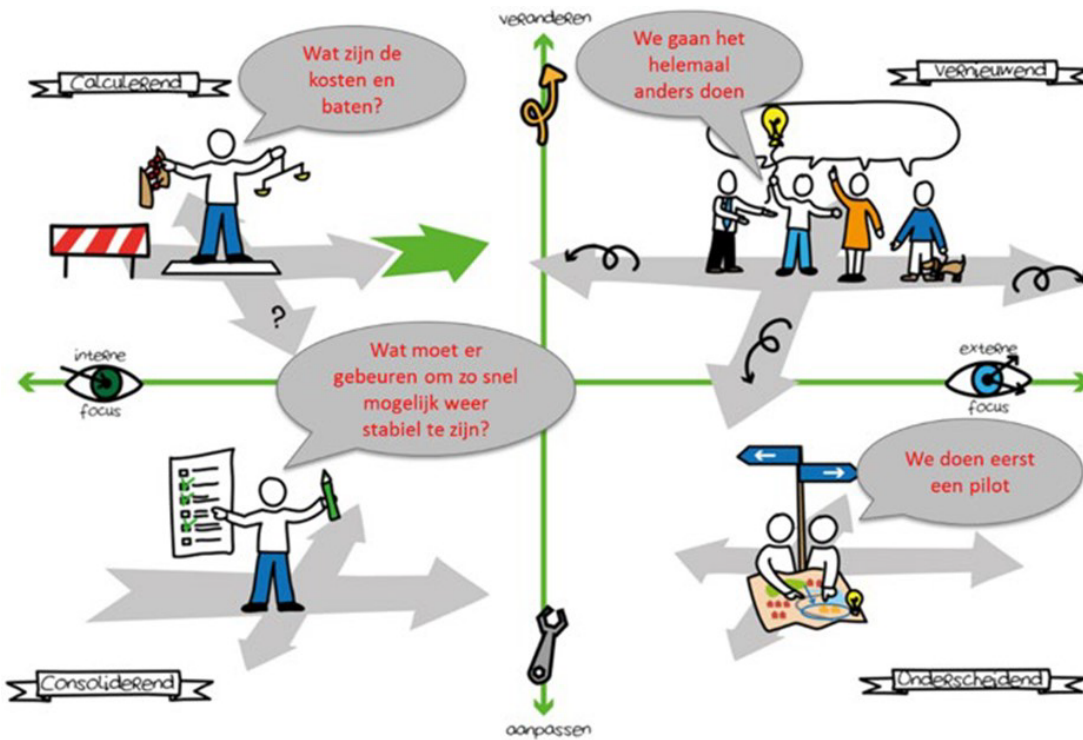
- Van systeemwereld naar leefwereld
- Gelijkwaardigheid en eigenaarschap
- Gebiedsgericht werken
- Meedoen en preventie
- Handelingsvrijheid en kaders
- Integraal en ont-schotten

Een verandering van werkwijze houdt in dat rollen, taken en verantwoordelijkheden in de organisatie veranderen; oude waarden maken plaats voor nieuwe waarden.

<i>Van Oude waarden</i>	<i>naar</i>	<i>Nieuwe waarden</i>
van controle	naar	ruimte
van grip willen hebben	naar	vertrouwen
van doelmatigheid	naar	aandacht en tijd
van standaardisatie	naar	maatwerk
van zorgen voor	naar	zorgen dat
van zelfredzaamheid	naar	samenredzaamheid
van aanbodgericht	naar	vraaggericht
van regie bij organisatie	naar	integraal
van organisatie eigenaar	naar	inwoner eigenaar
van systeemwereld	naar	leefwereld
van ge-schot	naar	integraal

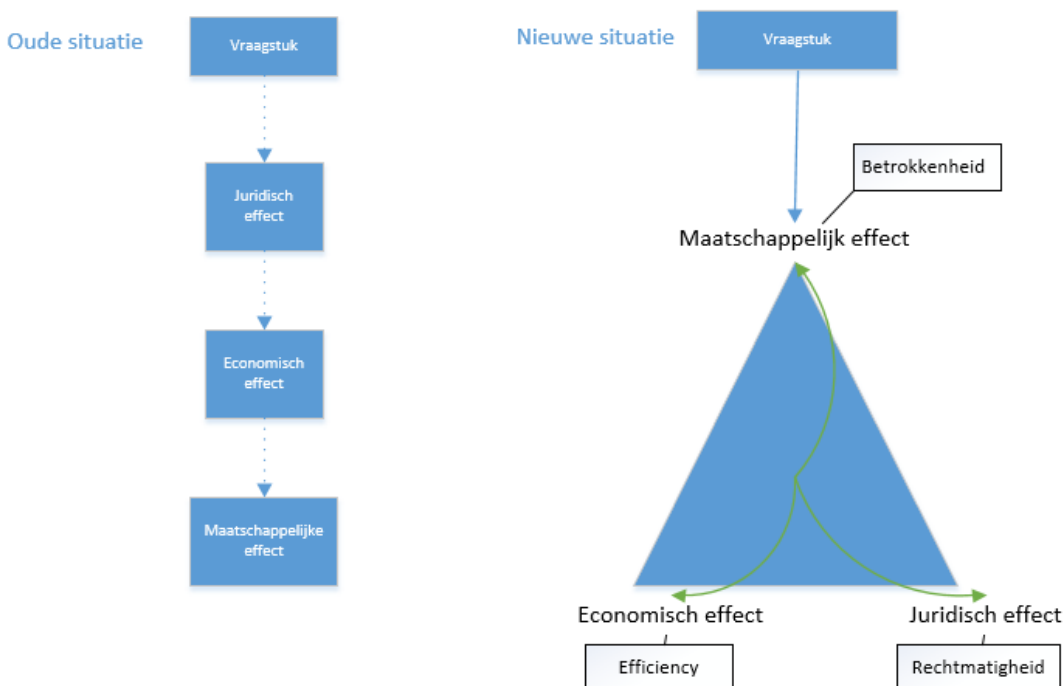
Onderscheidende gemeente

Op basis van de oude waarden functioneert de gemeente als een calculerende gemeente. Met de focus met name op de kosten en baten. De gemeente ontwikkelt zich en heeft de ambitie om door te groeien naar een "onderscheidende gemeente". De focus komt daardoor meer te liggen op gebieds- en opgavegericht en op het bieden van ruimte om te experimenteren en te leren. Groeien naar een onderscheidende gemeente waarin samenwerken, vertrouwen, maatwerk, ruimte en integraal werken de leidende waarden zijn, vraagt ook om het aannemen van een andere rol door de gemeente. Door de nieuwe waarden veranderen de belangen tussen de gemeente, inwoners en de partners waarmee ze samenwerkt. Dit vraagt vervolgens om een andere manier van sturen.

Waardendriehoek

Bij vraagstukken spelen vaak veel verschillende belangen een rol. We vinden het belangrijk om tot een integrale afweging van die belangen te komen. Van oudsher kijken we vooral of iets juridisch mag en of het financieel haalbaar is. Deze manier van keuzes maken sluit steeds minder aan bij het bieden van ruimte om tot de best passende oplossing te komen. Het wordt steeds belangrijker dat we initiatieven op hun publieke waarde (effect in de samenleving) gaan waarderen. Dit staat voorop en vervolgens kijken we of en hoe dit juridisch en financieel te realiseren is. Hiermee komen we tot de best passende uitkomst. Zo zetten samenleving en gemeente zich samen in om maatschappelijke doelen te bereiken.

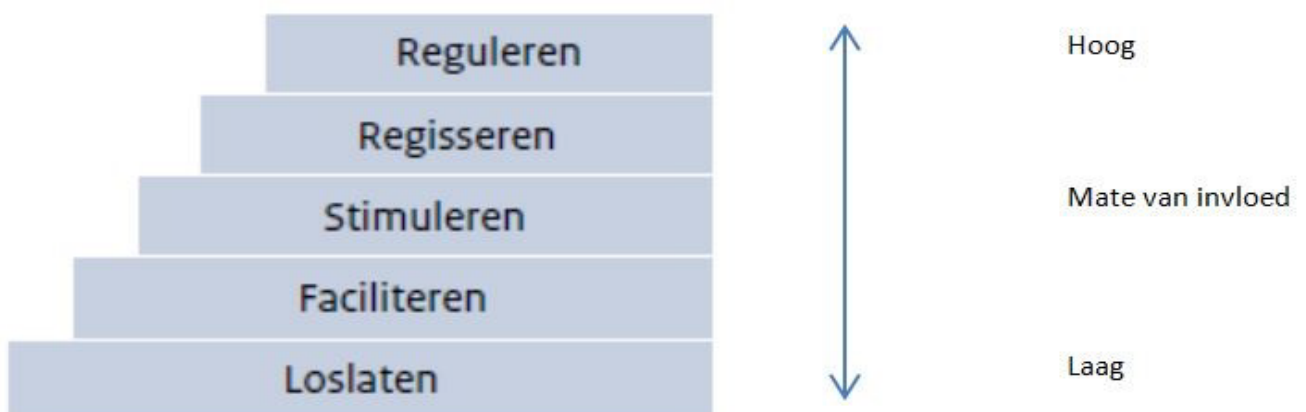
Maatschappelijk effect - bijdrage van een bepaalde inzet (initiatief) aan de leefwereld van de individuele inwoner, een groep inwoners of alle inwoners van onze gemeente.

Economisch effect - de financiële impact van keuzes.

Juridisch effect – in hoeverre plannen binnen de huidige wet- en regelgeving passen. Toetsing aan landelijke wet- en regelgeving, maar ook aan de spelregels die de gemeente zelf heeft vastgelegd (verordeningen, beleidsregels en beleidsstukken). Van belang is dat er niet gehandeld wordt volgens de letter van de wet, maar in de geest van de wet. Het is mogelijk dat de “eigen spelregels” aangepast kunnen worden om een gewenst maatschappelijk effect te bereiken.

Participatietrap

Anders sturen vraagt een andere rol van de gemeente. Bij het bepalen van de rol van de gemeente kan de participatietrap als handvat dienen. Dit kan bij een initiatief vanuit de samenleving en bij een initiatief vanuit de gemeente. Afhankelijk van de invloed die de gemeente heeft en het maatschappelijke belang dat ermee gediend is, kan de gemeente haar rol bepalen. Over de ingenomen rol moet duidelijkheid zijn. Bij initiatieven vanuit de samenleving wordt er getoetst of er een zorgvuldig proces gelopen is en of er draagvlak is. Daar waar de gemeente het initiatief neemt, wordt er een zorgvuldig proces gelopen en zoveel mogelijk draagvlak gecreëerd.

Reguleren

- Rol samenleving - is beperkt tot rol van afnemer of leverancier. De overheid bepaalt de regels en handhaaft deze.
- Rol gemeente - reguleren is het zwaarste instrument dat de gemeente kan inzetten qua sturing, namelijk regulering door wet- en regelgeving en spelregels. Als consequentie van dit middel kan de gemeente de regels ook handhaven en overtreding daarvan sanctioneren.

Regisseren

- Rol samenleving - we leven in een netwerksamenleving waarin veel verschillende partijen betrokken zijn die zich betrokken voelen bij de ontwikkelingen in de samenleving. Vanuit deze betrokkenheid worden maatschappelijke opgaven gesignaleerd en opgepakt. Meerdere partijen hebben een rol en een verantwoordelijkheid.

-
- Rol gemeente - de gemeente hecht aan het belang van het oppakken van de maatschappelijke opgave en het voeren van regie hierop. De gemeente is in de lead en realiseert zich dat zij dit niet alleen kan. Zij verbindt partijen aan het gemeenschappelijk bepaalde doel.

Stimuleren

- Rol samenleving - soms neemt de samenleving zelf initiatief en soms op uitnodiging van de gemeente, omdat er een (beleids-)wens is. De uitvoering van het initiatief is aan de samenleving.
- Rol gemeente - een trede lager heeft de gemeente wel de wens dat bepaald beleid of een interventie van de grond komt, maar de realisatie daarvan laat ze over aan anderen. Ze zoekt slechts naar mogelijkheden om die anderen in beweging te krijgen, te stimuleren.

Faciliteren

- Rol samenleving - de samenleving komt met initiatieven die maatschappelijke waarde creëren.
- Rol gemeente - de gemeente faciliteert dit initiatief wanneer zij van mening is dat het maatschappelijk waarde creëert en aansluit bij de doelen van de gemeente. Faciliteren betekent niet 'U vraagt, wij draaien'.

Loslaten

- Rol samenleving - een actieve samenleving ontplooit allerlei initiatieven. Veel van deze initiatieven organiseren zichzelf en zij hebben de gemeente niet of beperkt nodig.
- Rol gemeente - wanneer deze initiatieven niet tot de taak van de gemeente behoren, heeft de gemeente inhoudelijk noch in het proces enige bemoeienis

Trefzeker meebewegen

Op andere manieren werken en anders sturen zoals in het sociaal domein en zoals bij de Omgevingswet moeten we ook borgen. In de notitie trefzeker meebewegen komen gedachtegoed, uitgangspunten en instrumenten uit de andere documenten terug, omdat zij bepalend zijn voor de inrichting van de nieuwe planning en control cyclus.

Er is behoefte aan:

- Meer sturen op effecten in de samenleving
- Op een andere manier meten (al ingezet in het sociaal domein)
- Sturen op de vier pijlers uit de 'Strategische Toekomstvisie' en het collegeprogramma 'Samen Doen 2018-2022'.
- Niet alleen sturen, maar het gaat ook om het verhaal achter de gegevens. Het is sturen, tellen en vertellen.

De uitgangspunten bij een nieuwe planning en control cyclus zijn:

- We maken gebruik van de waardendriehoek en de participatietrap (sturingsfilosofie 'Samen aan het stuur 2018')
- We maken gebruik van de pijlers: Bestuur; Zorg; Economie; Werk en recreatie en Voorzieningen, leefbaarheid en wonen. (Herijking Strategische Toekomstvisie 2015' en collegeprogramma 'Samen Doen 2018-2022')
- We willen een onderscheidende gemeente zijn (sturingsfilosofie 'Samen aan het stuur 2018')

-
- We willen sturen op effecten uit de samenleving en daarom in onze documenten meerjarig presenteren. Het duurt vaak langer voordat effecten in de samenleving zichtbaar zijn. Een meerjarig beeld in de P&C-documenten biedt dan meer inzicht.

De methode 'Trefzeker Meebewegen':

In de notitie 'Herijking strategische toekomstvisie 2015-2025' staat dat we willen sturen op effecten in de samenleving. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties adviseert gemeenten daarbij de publicatie 'Sturen op maatschappelijke effecten' van Partners + Pröpper te gebruiken. Met deze methode redeneren gemeenten van buiten naar binnen en plaatsen ze de maatschappelijke opgaven voorop. De denkrichting sluit goed aan bij de door ons ingeslagen weg.

De essentie van de publicatie

- Sturen op maatschappelijke effecten voor de publieke zaak. Bij de 'gewenste situatie', gaat het altijd over de gewenste situatie in of voor de samenleving
- Partijen hebben uiteenlopende belangen en denken verschillend over de 'gewenste situatie'
- Sturen op maatschappelijke effecten heeft daarom alles te maken met belangenafwegingen en het maken van keuzes
- Voor het realiseren van doelen ben je als gemeente sterk afhankelijk van anderen. Samenwerken loopt daarom als rode draad door de aandachtsgebieden Visie vormen, Richten, Kiezen en Verkennen en evalueren heen.

Vijf processtappen

1. Het vormen van een visie;
2. Het geven van richting;
3. Het maken van een keuze;
4. Verkennen en evalueren;
5. Samenwerken.

In gesprek

Om te vernemen welke maatschappelijke opgaven er spelen gaan college, organisatie, raad en samenleving met elkaar in gesprek. Samen stellen we onze belangrijkste opgaven vast en vertalen die in de bijbehorende effecten in de samenleving op en bepalen waar we op willen focussen. Dat werken we uit en geven we schematisch weer.

Op weg naar een andere Planning & Control cyclus

Het sturen op effecten in de samenleving vraagt om een andere informatie- en sturingsbehoefte. De focus komt meer te liggen op het behalen van de beoogde effecten. Dus meer maatwerk, waarbij we natuurlijk oog houden voor het financiële en juridische plaatje. De P&C-cyclus passen we aan om beter aan te sluiten bij de ingeslagen weg.

Waar gaan we naar toe

- Naar een P&C-instrumentarium dat ondersteunend is aan anders handelen en het sturen op effecten in de samenleving
- Naar een begroting nieuwe stijl; bruikbaar, leesbaar en herkenbaar voor iedereen
- Naar informatie op hoofdlijnen en een integrale aanpak
- Naar een vierjarencyclus om het resultaat van de effecten te kunnen vaststellen

Wat gaat er veranderen

- De beleidsmatige en financiële verantwoording in de jaarrekeningen halen we uit elkaar
- Van vier naar drie beleidsdocumenten: de sturingsmonitor (jaarverslag en kadernota), jaarrekening (alleen financiële verantwoording) en de programmabegroting
- Geen financiële bijstellingen
- Alternatieve verantwoordingsvormen: werkconferenties en digitale real-time-informatie
- Meer sturen op effecten in de samenleving en die verantwoorden
- De huidige negen programma's verdwijnen en we gaan naar vijf pijlers Bestuur, Zorg, Economie, werk en recreatie, Voorzieningen, leefbaarheid en wonen, en Organisatie.

Samenlevingsagenda

In de samenlevingsagenda komt te staan welke effecten in de samenleving we in een raadsperiode willen bereiken om Aa en Hunze mooier te maken. In de drie daaropvolgende jaren ligt het accent op de uitvoering.

Experimenteren met anders werken

Tijdens de ontwerpconferentie van 23 april 2019 is met de raad besproken op welke punten we de komende periode gaan experimenteren om te ontdekken hoe we kunnen sturen op effecten in de samenleving.

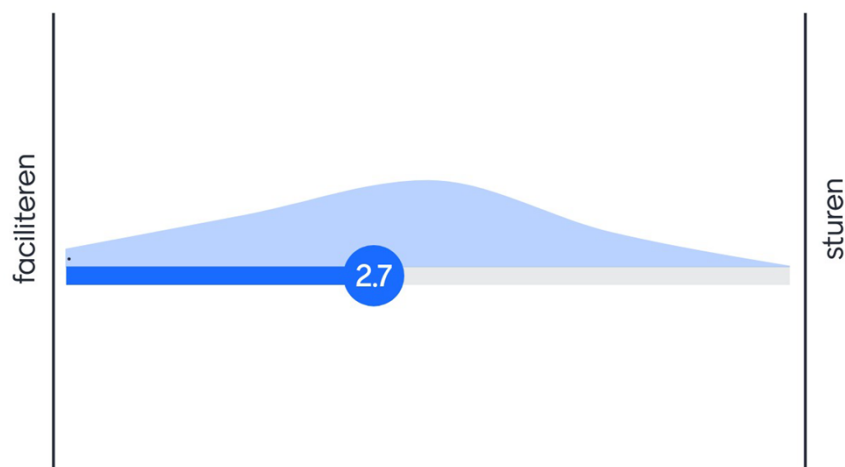
Bijlage 2 – Uitkomsten keuzes informerende raadsbijeenkomst 26 mei 2021

In de informerende raadsbijeenkomst van 26 mei 2021 zijn raads- en commissieleden met elkaar in gesprek gegaan over de leidende principes voor de omgevingswet. Met behulp van het instrument Mentimeter voerden zij dit gesprek aan de hand van 4 keuzes. Hieronder vind u de uitkomst. Er wordt gewerkt met een schaal van 1 tot 5. De antwoorden bevinden zich gemiddeld tussen 2,4 en 3,2, waarbij de meeste antwoorden zich in het midden van de schaal bevinden (te zien aan de top van de parabool).

KEUZEPANEEL OMGEVINGSWET 1-1

Mentimeter

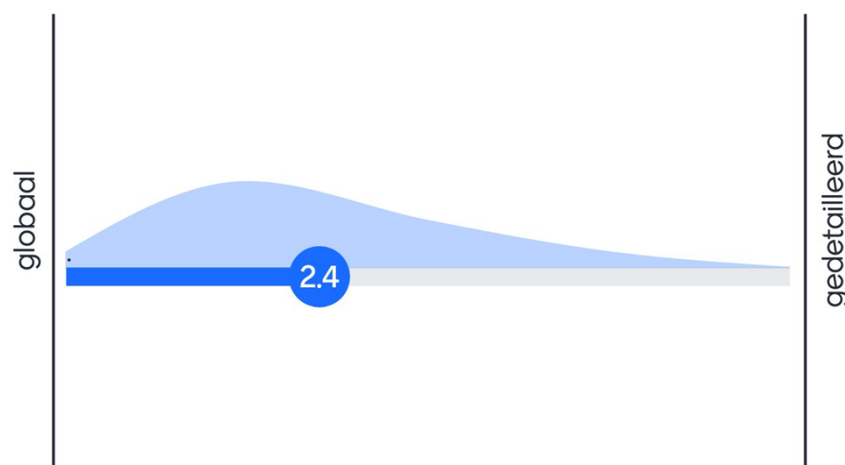
Omgevingsvisie: faciliteren of sturen?

KEUZEPANEEL OMGEVINGSWET 1-2

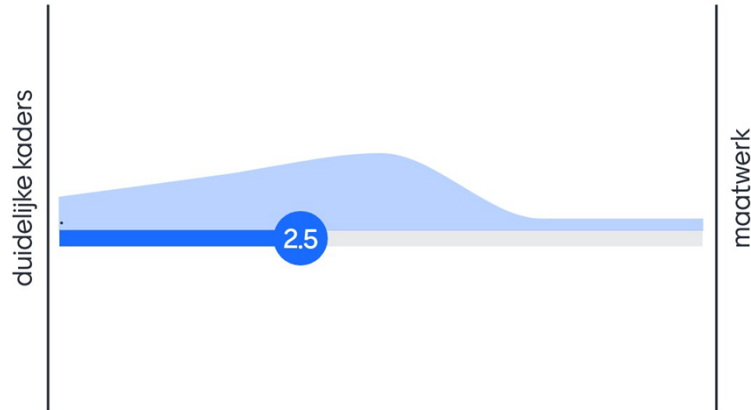
Mentimeter

Omgevingsplan: globaal of gedetailleerd

21

Omgevingsvergunning: duidelijke kaders of maatwerk

Adviesrecht gemeenteraad

